

Palau Ferré, *ceràmica intensa*

FRANCESC MARCO-PALAU. *Historiador*
Fotografies: Elena Milà Fortuny

Maties Palau Ferré (Montblanc, 1921-2000) és el pintor de paisatges primaverals, de figures femenines d'ulls ametllats i de representacions simbòliques i mitològiques. Pocs saben, però, que l'artista va compaginar la seva creació pictòrica amb la seva passió ceramista. El de la ceràmica, decorada i arrelada a la terra, és un vessant de Palau Ferré que encara cal descobrir.

Maties Palau Ferré és pintor, sí, però també ceramista. Els quadres de Palau Ferré omplen pàgines de diaris, presideixen menjadors de cases i captiven el públic en parets de museus. Són pocs, però, els que coneixen la plenitud de les seves facetes artístiques, això és, pintura, escultura i ceràmica.

Les pinzellades cromàtiques de Maties Palau Ferré són les primeres que ens venen a la ment quan parlem de l'artista. Els seus olis primerencs, les ceres creatives i les seves lluminoses tintes xineses de la darrera etapa són els quadres que tenim més interioritzats. Són els paisatges de Montblanc, amb el Pont Vell medieval, i aquelles natures estàtiques de fruits saborosos i la frescor dels talls de síndria. Amb les composicions pictòriques del rapte d'Europa, dels rams de roses i de les escenes musicals, hem de pensar també en el suport ceràmic, que obre tot un ampli ventall de possibilitats artístiques que Palau Ferré va treballar amb passió.

DE MONTBLANC A NOVA YORK, PASSANT PER PARÍS

Palau Ferré és un dels artistes catalans més singulars del segle XX. Nascut el 1921 a Montblanc i format a l'Escola Superior de Belles Arts Sant Jordi de Barcelona dels anys quaranta, forma part de la generació artística de la postguerra i de la represa cultural. Amb una trajectòria vinculada a la Barcelona dels Salons d'Octubre, en la qual ja treballava en la ceràmica -i amb incursions expositives al Madrid i al Londres dels anys cinquanta-, el 1957 va establir-se a París, gràcies a beques successives que rebria del govern francès i que el permetrien ampliar la seva formació.

D'estil figuratiu i molt influït pel cubisme, la Cité Internationale Universitaire de Paris va ser el seu camp base per conèixer els corrents artístics europeus

Palau Ferré

"Palau Ferré va ser essencialment un pintor, però també es va dedicar a la ceràmica des que va començar en el món de l'art"

Antonio Salcedo,
crític d'art.

Obres procedents del
Museu d'Art Palau Ferré a
Montblanc i de col·lecció
particular.

Museu d'Art Palau Ferré
C/ River, 17
43400 Montblanc
Tel. 619 90 77 58
www.palauferre.cat

Nou elements decoratius a les ceràmiques

Figures femenines. Com a la pintura, també a la ceràmica les dones són sempre un dels elements destacats de l'obra artística de Palau Ferré. Hi destaquen els ulls, sovint verd esperança i la seva interrelació amb l'espai: amb flors, fruites, el sol o la natura.

Arlequins. El personatge picassà de la Comèdia dell'Arte italià també és present en la decoració més cubista de les ceràmiques, com ho fa en moltes de les seves pintures. Així, l'elegància dels rombes impregna la imatge de la ceràmica d'un colorisme variat i ideat a consciència.

Galls. L'emblema francès per excel·lència és present en els diferents suports artístics, també en la ceràmica. Els anys que Palau Ferré va viure a París, a partir de 1957, van influir clarament en la seva trajectòria posterior i, així, el gall i els records dels anys viscuts a la capital europea de la cultura hi seran presents.

Coloms. La iconografia del colom serà una de les constants en tota la seva producció. Metàfora de la llibertat, vinculats sempre als valors de la pau, els coloms -de dibuix perimetral o pintats plenament- volaran en els gerros ceràmics.

Peixos. Mediterraneïtat, natura o cristianisme, els peixos centren diverses de les pintures, escultures i també ceràmiques de l'artista. Sovint són els únics elements que trobem en aquella peça, amb grans peixos de tonalitats vermelloses o blavoses dibuixats amb gran detall. En d'altres ocasions els peixos apareixen tot just de forma esquemàtica.

Floral. Palau Ferré és un enamorat de la decoració floral i, així, les ceràmiques també gaudeixen de vegetació pictòrica, de vegades en diàleg amb figures femenines o coloms. D'entre les diferents varietats, els gira-sols sempre tenen una posició destacada.

Sardana. La cultura popular i tradicional catalana té en la sardana el seu nexa amb l'art de Palau Ferré. En la dansa l'artista hi troba el vincle social col·lectiu, i també els fonaments de la força, l'equilibri i la unitat. Si als gerros s'hi troba una representació del contorn de la rotllana, als plats els balladors es construeixen amb un punt central de referència.

Mitologia. El minotaure hel·lènic, el mite de la sirena o el viatge èpic d'Ulisses cap a Ítaca són alguns dels elements mitològics amb els quals s'inspira. L'herència cultural grecollatina i les seves ensenyances cobren vida, de nou, sobre la terracota ceràmica.

Simbolisme. La ceràmica escultòrica també ha estat la forma que ha utilitzat Palau Ferré per materialitzar diversos encàrrecs de temàtica religiosa, com el Via Crucis que elaboraria per a la capella del balneari de Vallfogona de Riucorb o la Sagrada Família de la façana de l'església de la Sagrada Família de la Seu d'Urgell.

"Només uns quants sabem que li agradava la ceràmica i treballava amb certa periodicitat en la terrissa (...) el desig per la dimensió l'ha portat a l'experiment de la ceràmica"

Artur Llopis, periodista (1956)

del moment i per interessar-se, també, pel món de l'escultura. Fidel al seu estil i la seva personalitat cistercenca -sempre va tenir molta relació amb el Monestir de Poblet-, al tornar de París va instal·lar-se a la seva població natal, Montblanc, des d'on idearà les seves composicions. Artista amb projecció internacional, al llarg de les següents dècades exposarà als Estats Units, i obres seves formaran part de col·leccions particulars de diferents països. La seva vocació social es traduirà en donacions d'obres a diverses ONG, per consolidar-ne les seves campanyes, així com la col·laboració artística en iniciatives socials i culturals, per tal de contribuir a construir un món millor.

PASSIÓ PER LA CERÀMICA

El procés creatiu de la terrissa ofereix a l'artista un vincle manual amb la terra que difícilment pot trobar-se en altres vessants

de l'art. Treballar el fang, pastar-lo, aconseguir la forma desitjada, preparar la cocció de les peces i idear la decoració posterior no és un procés ràpid ni exempt de decisions meditades des d'un punt de vista estètic. Aquest és el nexa amb la tradició ceramista més arrelada i popular, que Palau Ferré reinterpreta amb el seu estil original, creant peces úniques fàcils de reconèixer pels amants de l'art.

A la primera exposició individual de Palau Ferré, el 1956 a la Sala Gaspar de la capital catalana, l'artista hi mostra tant pintures com ceràmiques, fet que posa de manifest la importància que el postcubista oferirà al seu vessant ceràmic. Si a Barcelona ja s'havia endinsat en la qüestió ceràmica, quan torna a Montblanc, als anys seixanta, estableix un forn al seu taller, a inspiració dels antics artesans, per poder dur a terme tot el procés d'elaboració de l'antiquíssim art del foc.

Quan Palau Ferré estava treballant al seu estudi, sovint n'obria les portes i deixava a les seves proximitats algunes de les seves peces. La familiaritat dels colors terrosos que utilitzava els apropiaven a les tonalitats paisatgistes de l'entorn, que plasmaria també a les seves teles.

Moltes d'aquestes peces ceràmiques que ideava des del seu taller, i que traspuaven l'esperit de la Conca de Barberà i de les terres del Cister, van ser adquirides per col·leccionistes d'arreu, en bona part francesos, i avui poden trobar-se encara en les seves col·leccions privades.

FORMES I COLORS

Els plats, els bols i els gerros de múltiples combinacions són les principals formes ceràmiques que trobem en Palau Ferré, que també experimenta sovint amb cànirs purament decoratius. A partir d'aquesta base, però, en cadascuna de les peces poden haver-s'hi ideats múltiples becs, anses, obertures i brocs estètics que formen un tot conjunt.

Si la ceràmica dels primers anys era més sòbria i austera, la de la darrera etapa es caracteritza per la seva esveltesa i majestuositat, trencant elements previsibles i anant més enllà de les concepcions terrissaires tradicionals.

De la mateixa manera que amb la forma, també els colors canvien amb el pas de les dècades. Dels colors ocres, marronosos i terrosos de les peces dels anys cinquanta, Palau Ferré passaria a intensos cromatismes de vermells, blancs i blaus, que són les peces que hom recorda dels anys noranta. ■

PALAU FERRÉ

"Del fons tel·lúric grecol·latí, sembla arribar l'ímpetu de la plasticitat de les seves peces i l'originalitat de les mateixes"

José del Castillo, periodista (1956)

